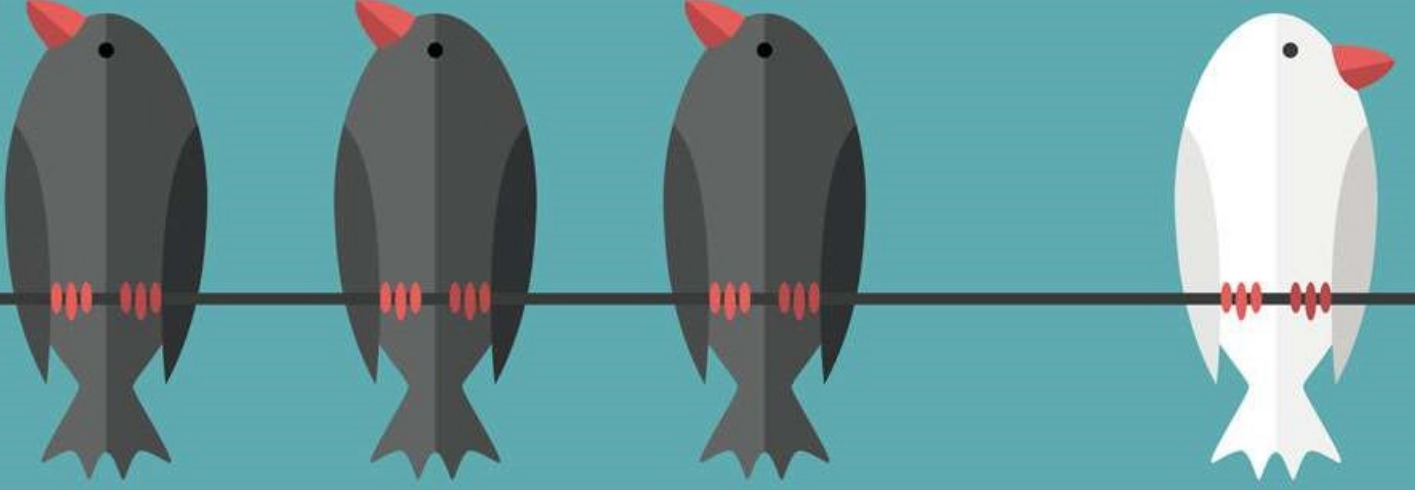

“BEN, BİZ, ÖTEKİ” GENÇLİK VE STK ÇALIŞTAYLARI RAPORU

ŞUBAT 4

Toplumsal Barış ve Ötekileştirme

Yazan: Uzman Sosyolog Hatice GÖKCE

“Ben, Biz, Öteki” Gençlik Çalıştayı Raporu

Toplumsal Barış ve Ötekileştirme

AYSİT toplumsal uzlaşmayı tehdit eden bütün ayrıştırıcı söylem düzenekleri karşısında kamusal vicdana ve toplumsal sağduyuya bir çağrı olarak başlattığı “Ben, Biz ve Öteki” paneller ve çalıştay dizisinin ilkinin, 14 Mayıs 2022’de, Altunizade Kültür Merkezi’nde gerçekleştirdi. İkinci panel ise KADEM Bursa Temsilciliği ve Bursa Büyükşehir Belediyesi işbirliği ile 22 Ekim 2022’de Bursa’da yapıldı. AYSİT Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Avukat Serpil Balat’ın açılış konuşması ile başlayan paneller, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkanı Prof. Dr. Muharrem Kılıç’ın sunumu ile devam etti. İlk panelde Prof. Dr. Şaban Ali Düzgün, Doç. Dr. Yaylagül Ceran Karataş ve Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu; ikinci panelde ise Prof. Dr. Alev Erkilet, Prof. Dr. Şaban Ali Düzgün ve Doç. Dr. Enis Doko gibi değerli akademisyenlerin panelist olduğu oturumların moderatörlüğünü, Hazar Derneğinin Kurucu ve Onursal Başkanı ve Aile ve Sosyal Araştırmalar Platformu Yönetim Kurulu Üyesi Ayla Kerimoğlu yürüttü.

1. Gençlik Çalıştayı

AYSİT “Ben, Biz ve Öteki” başlığıyla toplumsal barışa katkıda bulunmayı amaçlayan ve bir sivil toplum hareketi olarak yola çıkan bu kıymetli çalışmanın ilk çalıştayı 13 Temmuz 2023’te gençlerle gerçekleştirdi. Çeşitli lise ve üniversiteden 50’ye yakın gencin katıldığı çalıştayda beş farklı müzakere masası oluşturuldu. Her bir masanın mentör eşliğinde gerçekleştirdiği müzakerelerde kaydedilen ifadeler çalıştayı son bölümünde masa sözcüleri tarafından umuma aktarıldı.

Ötekileştirmenin “Psikoloji, Politika, Din, Medya-İletişim, Ekonomik Sınıf” başlıklarıyla müzakere edildiği çalıştayda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

1. Hemen hemen bütün gençler hayatlarında en az bir defa ötekileştirmeye maruz kalmış, çoğunlukla başkalarının ötekileştirilmesine tanık olmuş, en az yarısı bir başkasını ötekileştirmiştir.
2. Ötekileştirmeye sebep olarak kayda geçen konular şöyle sıralanabilir: Okunan okul, tercih edilen kıyafet, memleket, şive, mezhep, dînî tercihler ve fraksiyonlar, politik tercihler, sosyo-ekonomik sınıf, akademik başarı-başarısızlık, okul içi disiplinsizlik, müzik tercihi, fiziksel-zihinsel engel, fiziksel deformasyon (çil, albino, sedef, doğum lekesi, hormonal tüylenme, ses vb.), cinsiyet, kültürel farklılık, göçmen ya da sığınmacı olmak vb.

3. Gençlerin tamamı ötekileştirmenin toplumsal barış açısından bir sorun olduğunu düşünüyor olmasına rağmen az bir kısmı bu durumun çözümlenebilir bir şey olmadığını ifade etmiştir. Çoğunluk ise okullarda bu konuyla ilgili bir ders konulmasının, etkili ve etkin rehberlik çalışmaları yapılmasının, ailelere yönelik de yine okulların farkındalık seminerleri gerçekleştirmesinin gerekli ve önemli olduğunu vurgulamıştır.
4. Sosyal medyanın “ötekileştirme”yi körüklediği, “ben, biz, öteki” ayrımını derinleştirdiği, grup aidiyetinin ve gruptan dışlanma kaygısının kişiyi taraf tutmaya ve karşıt olmaya zorladığı, yüzyüze tanışılmayan kişi ve gruplara karşı sosyal medyadan yapılan paylaşımların daha kin ve öfke içerdiği ifade edilmiştir.
5. Çalıştayda dile getirilen aşağıdaki ifade bu tip çalışmalara duyulan ihtiyacın göstergesi olarak önemli bir çalıştay çıktısıdır: *“Bu çalıştayda bu konu üzerinde ne kadar az düşündüğümü fark ettim. Bunun gibi diğer insanları da bu tarz etkinlikler ile düşünmeye ve fark etmeye teşvik edebiliriz.”*

“Z” kuşağı denerek belki de ötekileştirmenin bir türevini temsil ediyor oluşları, bu çalışmaya son derece önemli bir katkı sunmuştur.

2. STK Çalıştayı

İkinci çalıştayı amacı ise, “Toplumsal Barış” için STK ile gündem oluşturmaktı. STK temsilcileriyle 23 Kasım 2023’te gerçekleştirdiğimiz çalıştayda, değerli STK temsilcileri hem donanımlarıyla konuyu zenginleştirmiş hem de böylesi zorlu bir konuda toplumsal barışa öncülük etmişlerdir.

Ötekileştirmenin “Psikoloji, Politika, Din, Medya-İletişim, Ekonomik Sınıf” başlıklarının yanısıra “Dînî ve millî gün ve bayramlarda şahsî ya da kurumsal sosyal medya hesaplarınızdan yaptığınız paylaşımlar dolayısıyla ötekileştirmeye maruz kaldığınız veya şahit olduğunuz oldu mu?” özel sorusunun müzakere edildiği çalıştayda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

-
1. Hemen hemen bütün STK temsilcileri, temsil ettikleri STK'dan dolayı "ötekileştirme"ye maruz kalmış; bazıları kimi zaman seküler derneklere, kimi zamansa dini olarak daha radikal ve tutucu buldukları cemaat ve tarikat derneklerine yönelik ötekileştirme yapmış. Bir kısım temsilci de "Bizim için zaten bir öteki olmak zorunda." diyerek yapılan ötekileştirmeyi desteklemiştir. Bir kısım temsilci de dînî ye da güvenlik gibi sebeplerle ötekileştirmeye mecbur olmuşlar ama çok daha fazlasıyla ötekileştirmeye maruz kalmışlar. Bazıları da ötekileştirme yapmış fakat yapmamaları gerektiğini fark etmiş.
  2. Ötekileştirilme sebepleri ise şunlardır:
    - a. Herhangi bir tarikat ya da cemaate bağlı olup olmamak,
    - b. Herhangi bir siyâsî partinin uzantısı ya da arka bahçesi olmak veya siyasete mesafeli durmak,
    - c. Kadın STK olmak,
    - d. STK'nın genel merkezinden ya da Anadolu temsilciliklerinden birinden olmak,
    - e. STK'nın kadın ya da mülteci gibi belli bir özel çalışma konusu bulunmak,
    - f. Belli bir düşünce, inanç ya da fraksiyonu temsil eden yazar / düşünür / hoca vb. ile kitap / yayın / kanal vb. isim ve grupları takip etmek ya da etmemek,
    - g. Dînî gün ve bayramlar ile millî gün ve bayramlarda sosyal medyada kutlama veya anma paylaşımı yapmak ya da yapmamak.
  3. STK temsilcileri özellikle bir sivil kuruluş olarak ötekileştirilmekten ekonomik açıdan çok zorlanıyorlarmış. Projelerinin hibe ve destek bulmakta zorlanıldığı, sadece hep aynı belli bazı STK'nın projelerine hibe ve destek bulduğu, din-siyaset-STK ilişki biçiminden dolayı gençlerin STK'lara karşı olumsuz tavır ve tutum geliştirmesine sebep olduğu ifade edildi. Yine gerek devletin gerekse yerel yönetimlerin kamp alanları, kültür merkezleri, geziler, araçlar vb. pek çok başlıkta STK işbirliğinin her STK'ya aynı ilke ve eşitlikte uygulanmadığı vurgulandı. Bütün bunların da yine ötekileştirmeyi derinleştirdiği, toplumsal barışı gölgelediği ifade edildi.
  4. Önyargıların ötekileştirmeyi pekiştirdiği, o nedenle STK'ların çeşitli platformlarda bir araya gelmesinin, birlikte müzakerelerde bulunulmasının, en önemlisi de "tanış olma"nın toplumsal barışa katkı sunacağı ortak bir talep olarak ortaya çıkmıştır.
  5. STK'lar ile siyasi partilerin ilişkisinin sınırlı ve çerçeveli olması, her ikisinin de birbirinin üzerinde tahakküm kurmasının önlenmesi, bu konuda yasal düzenlemelerin de güncellenmesi gerektiği gibi görüşler dile getirilmiştir.

6. Katılımcıların tamamı, ister STK'lar üzerinden, ister reel hayatta isterse sosyal medyada olsun din, siyaset, ekonomi vb. temelli tüm ötekileştirmelerin toplumsal barış açısından sorun teşkil ettiği konusunda fikir ve söylem birliği yapmıştır.
7. STK temsilcilerinin çoğu milli bayramlarla ilgili kutlama paylaşmadıklarında tepki alıyormuş. Buna mukabil bir grup temsilci milli bayramların kurumsalda anılması gerektiğini, fakat bireyselde anmanın gerekli olmadığını savunurken, diğer bir grup gerek bireyselde gerekse kurumsalda anmayı tercih etmediğini ve böyle bir zorunluluğunun olmadığını dile getirdi.

Çalışmaya Katılan STK'lar:

AKADDER (Anadolu ve Kadın Derneği), ASAP (Aile ve Sosyal Araştırmalar Platformu), AYDOST-DER (Aydost Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği), EVKAD (Ev Kadınları Kültür ve Dayanışma Derneği), Dar-ül Faide (Fayda Evi Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği), Gönül-Der (Gönüllü İnsani Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği), HÜRDER (Hürriyet Eğitim ve Kültür Derneği), Mutlu Yuva Derneği, Öncüler Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Rahmet İnsani Yardım Derneği, SüreyyaDer (Süreyya Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği).

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

“Kadın STK” temsilcilerinin yakın tarihin sivil hafızası olarak son otuz yılın tecrübesiyle müzakerelerde bulunması, bu çalışmaya son derece önemli bir katkı sunmuştur.